

היה נסיון לאנוס את ההיסטוריה, ואו מתחיל לים עיוותים נוראים. ברור כשמש שכשי מארכס עיצב את התיאוריה שלו, הוא התכוון לארצות הקאפיטליסטיות המפותחות, כמו אנגליה, גרמניה וצרפת. הוא לא התכוון ליי שם אותה במדינה נחשלת, שהתפקיד המיירי שלה הוא ראשית כל לחולל תהליך של מורדר ניצויה. בהתפתחות ההיסטורית של העולם, המעבר בין הנחשלות למורניצויה, הוא הש לב הקאפיטליסטי. ואם מנסים לדלג על הש לב הזה, או אתה שובר את הרגליים. זו כפי צתירך גדולה מידי ואו אתה גם מתחיל לפתח תיאוריות שיצדיקו את העניין.

ההסכנה היא, כמובן, שהארם היחיד, הפרט, יהיה קורבן של הכלל. זו סכנה של כל מהפכה, הן חברתית הן לאומית. אנחנו יודעים, למשל, שהמהפכה הצרפתית היתה מלווה

להגנה עצמית ולחיוק הביטחון העצמי. אמרנו לעצמנו בערך כך: יכול להיות שפה ושם נעשות שגיאות כברית-המועצות, שאנחנו לא יודעים עליהן, אבל האם כגלל השגיאות, שהן חלקיות, לא נגן על המהפכה? היתה או מילחמה קרה בעולם בין שני הגושים, שנראתה לנו כמילחמה לחיים ולמוות בין שני מחנות.

צריך להבין את המנגנונים הפסיכולוגיים שהביאו אנשים ליחס של סימפטיה לברית-המועצות. מהפכת אוקטובר פרצה בארץ שהיתה סמל הריכוז, העריצות והנחשלות, והיא ייצגה את מיטב השאיפות הנאצלות ביותר של האנושות. החזון הזה הקסים והפי עים רבים מאוד, גם אנשים, שלא היה להם רקע מארכסיסטי או קומוניסטי. גם רויד בך גוריון, שביקר ב-1925 בתערוכה חקלאית

דינה הכוח של מיפלגות השמאל היה ב עלייה.

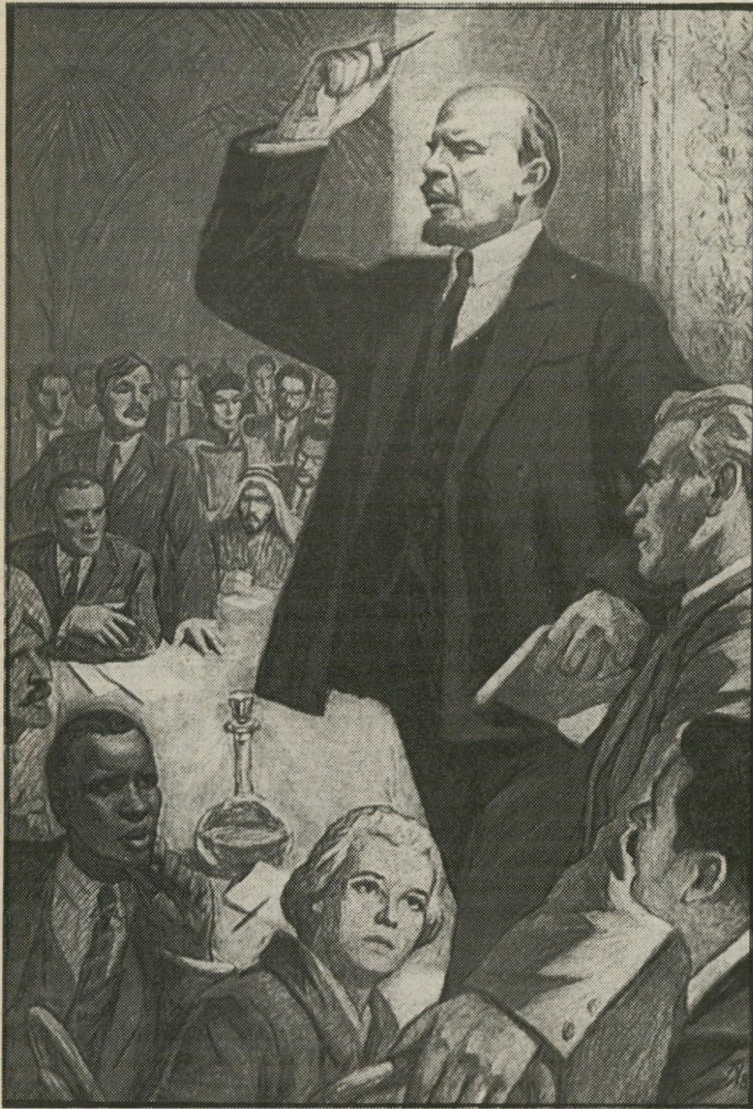
● **אתה רואה את אי-המוסריות שלך ושל סנה בתקופת החיפוש של סטאלין?**

אני מרגיש שאתה מעלה נשכחות באוב. עברו יותר מ-30 שנה מאז ההתנערות הראשוני מהסטאליניזם, שהיתה בפברואר 1956, כ- שרושצ'וב חשף את פשעי סטאלין. ו-25 שנה מההתנערות הסופית, בעת הפילוג בין מקי לרק"ה. לפני 1956 אף גורם קומוניסטי לא הסכים לאשר, ולוא משהו, מפשעיו של סטאלין. לפני כן — ולמרות שהוא מת עוד כמארכס 1953 — הוא היה כליל השלמות.

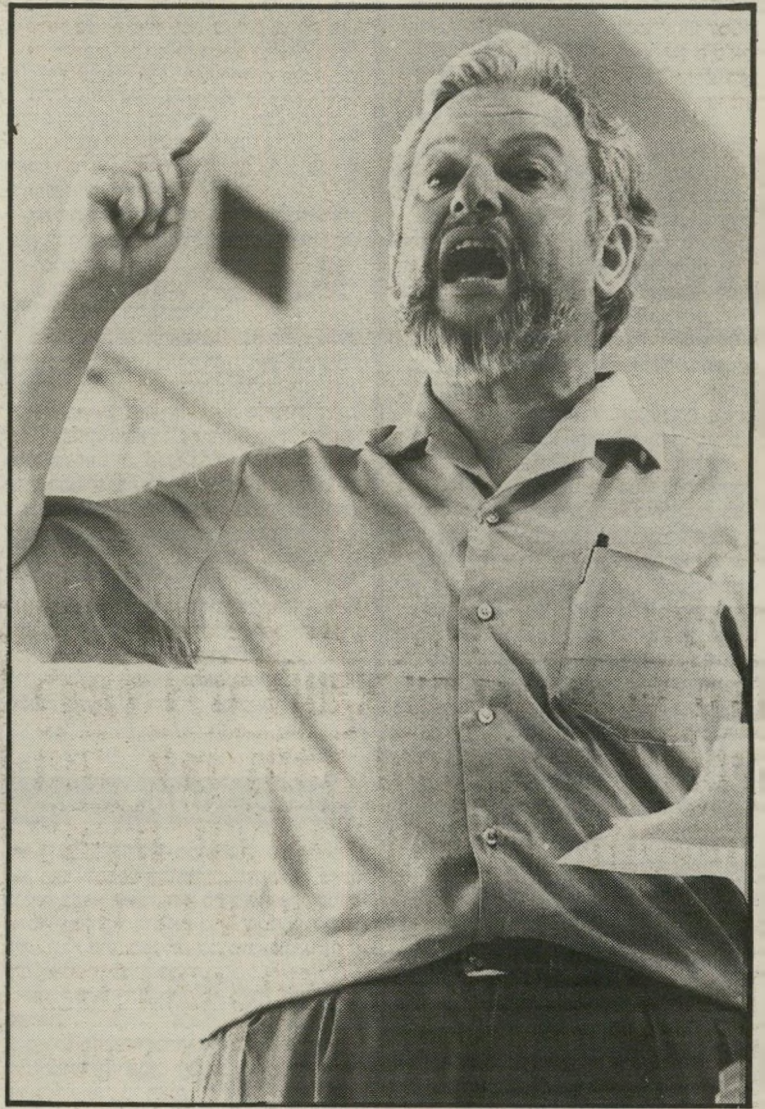
במישפטי הרופאים, שהיו ב-1952, היתה הודוה טוטאלית שלנו עם ברית-המועצות, שסטאלין סימל אותה. כל אנשי המחתה הפרו-

ברורים לגבי תפיסת העבר והכירה באופן חרי משמעי בשגיאות שנכללו באותו עבר. זה אולי דורש הרבה כוח מאנשים להגיד טעית', אבל זה נותן הרבה כוח ואמינות למי שמסוגל לומר שהוא טעה. אני מסתכל על הפוליטיקאים סביבי, וחושב איזה טעויות כל אחד מהם נושא על גבו. אבל רבים מהם מתהלכים כמו טווס נפוח, כאילו צדקו לאורך כל הדרך.

● **אולי תחת לדבר על עיוותים,**

לנין מהפכה ישוה

צבן הסתרדות חדרשה

פשוט צריך להודות עתה שהקומוניזם היה אידיאולוגיה מוטעית?

גם הלניניזם וגם הסטאליניזם באו להתיאם את התפיסה המארכסיסטית הכללית לנסיבות המיוחדות של רוסיה. יש הברל מהותי בין האידיאולוגיה הקומוניסטית, כפי שפותחה עליידי לנין, ובין זו שפותחה אחר כך עליידי סטאלין. יש הברל מהותי, אבל יש גם זיקה, כי הסטאליניזם צמח מתוך הלניניזם. הוא לא בן חוקי, אבל גם בן ממור הוא בן.

התפיסה ההתחלתית היתה שהמהפכה תצליח רק אם היא תהיה עולמית. לא היתה היערכות אמיתית בתיאוריה לקראת מצב (המשך בעמוד 12)

בחבליילידה עקובים מרם. ומילת-המפתח היא — האם הסכנות והעיוותים מגיעים עד כדי סיאובה של המהפכה. הפוטנציאל לסיי אוב קיים בכל מצב. היום אני יכול לומר שלא היינו עירניים להסתאבות. ואני מסכיב גם למה: רצינו כל כך ...

תזכור גם שהצטרפנו למחנה הקומוניסטי בתקופת המילחמה הקרה. התחושה היתה ש'אנו הולכים למילחמת-עולם שלישית. האנר שות נחצתה לשניים. באותה תקופה לא היתה ררך שלישית, בתוך. אראו. או שהודיית עם ברית-המועצות, או עם ארצות-הברית.

למרות שבזמנו לא היינו ערים להסתאי בות, מקי, בהנהגת סנה, היתה אחד הגורמים הראשונים בשמאל העולמי שאמרה דברים

ברוסיה, חור נפעם. כך גם אורי צבי גרינברג. לתומאס אקווינאס, הפילוסוף של ימי הביניים, יש אימרה: הרצון הוא אבי הטעות. כל כך רצינו שהמהפכה הזו תצליח, שדימינינו לעצמנו שכך נראים הדברים. פירשנו את המציאות לא לפי מה שהיה עלינו לראות, אלא לפי מה שרצינו לראות.

● **מה היתה הטעות? ממה נבע הבישלוני? האם מדובר בעיוות התיאוריה או בבישלוני?**

הדבר הבסיסי ביותר, שזמו מתחיל הכל, הוא שהיה ניסיון להגשים מישטר סוציאליסטי במדינה שלא היתה כלל בשלה לכך. זה

סובייטי חשו, מה שנקרא או 'חובת סולידריות'. בוודאי שבדיעבד הסתבר שהעמדה שלנו היתה בלתי-מוסרית.

הגנו על מישטר שעשה מעשי-זוועה. אבל אם אתה שואל אותי, אם אני עצמי או מישור שאני מכיר ידע שהוא מגן על מעשי זוועה ועריצות — או התשובה היא חד וחלק: בשום אופן לא! כולנו האמנו שהמהפכה הזו והזוועות ומה שמייחסים לברית-המועצות ולסטאלין הן עלילת-שווא.

● **צריך היה הרבה תמימות בשביל לא לראות כלום?**

בקרוב מי שהודוה עם ברית-המועצות בעולם וגם בישראל התפתח מנגנון מעניין